СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 22. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 31-го січня 1946. No. 22. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, January 31, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

БИРНС ПОТВЕРДЖУЄ ВІДСТУПЛЕННЯ КУРИЛІВ СОВЄТАМ У ЯЛТІ

На конференції в Ялті в лютім 1945 року президент Френклин Д. Рузвелт потайки згодився віддати Росії після покінчення війни з Японією південну частину острова Сахаліну і малий острів у сусідстві, а крім цього й острови Курилі, які лучать Японію з північно-американським континентом. Це виявив секретар стейту Бирнс на пресовій конференції, кажучи, що він довідався про це аж після Дня Перемоги над Японією. Він теж висловив погляд, що нема причини тримати цю справу в тайні і ліпше буде проголосити прилюдно цілу умову. Бирнс каже, що зогляду на таку умову, він буде підтримувати на мировій конференції претенсії Росії до цих островів.

Західна границя України потребує затвердження мирової конференції.

У справі умов, заключених між поодинокими краями секретар Бирнс висловив погляд, що вони повинні бути піднесені на мировій конференції. Перенесення територій повинно бути вміщене в умовах, а навіть, коли угоди двосторонні, то вони повинні бути потверджені ще договорами. До таких умов належить умова про Лінію Курзона між Росією й Польщею. Бирнс каже, що він кілька разів чув, як Рузвелт говорив у Ялті, що відступлення якоїсь території повинно бути наладнане в мирових договорах. Таке саме становище заняв президент Труман на конференції в Потсдамі. — Начерк мирових договорів є в руках заступників міністрів заграничних справ, які радять тепер у Лондоні.

ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ У ВАШИНГТОНІ В СПРАВІ СТРАЙКІВ.

До Вашингтону „злітаються" директори численних корпорацій, яких фабрики є обняті робітничими страйками. З цього приходять до висновку, що є плян до покінчення усіх великих страйків водночас. Предсідник Конґресу Промислових Орґанізацій (СІО) Филип Морей вижидає кожної хвилини заклику з Білого Дому. Із тайних нарад в справі страйку у сталівнях вийшло на яву, що підприємці мусять дістати від уряду дозвіл підвищити ціну сталі на $6.25, коли мають дати робітникам підвишку на/18½ цнт. — У Дітройті представники юнії і Дженерал Моторс добивають торгу за покінчення страйку.

НАГЛИЙ ВНЕСОК В СПРАВІ НОВОГО РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ.

У палаті репрезентантів поставив Франсис Кейз з Норт Дакоти наглий внесок, щоб перепустити законопроєт про наладнання робітничих відносин. Законопроєкт передбачує затримання „тимчасового стану" та „охолоджуючого періоду" заки робітники вийдуть на страйк, а все те можна буде перевести примусово за наказом судів. Малиб бути заборонені страйки для висловлення симпатії страйкарям або бойкоти.

ПОМЕР ГАРІ ГОПКІНС, ДОРАДНИК РУЗВЕЛТА.

У шпиталі в Ню Йорку помер у 55 році життя довголітній дорадник президента Франка Рузвелта, Гарі Гопкінс, від непрослідженої недуги, яка тривала 11 тижнів.

Гопкінс був хворий перед тим кількома наворотами і тому переривав свою урядову каріеру. Він був головним дорадником в справі ленд-лізу і розділу амуніції вчасі війни, брав участь на нарадах для укладання Атлянтійського Чартеру і загалом його вважали за „друге я" Рузвелта. Гопкінс походив з бідної фамілії з Айви, сповняв у молодости найпростіші фармерські услуги, а почав вибиватись вгору щойно тоді, коли приїхав на вакації до Ню Йорку як студент каледжу. Займався найбільше суспільними справами, був урядовцем для раздавання допомоги, в 1935 році став головою WPA, потім головним поштмайстром, секретарем торговлі, а в 1942 році на запрошення Рузвелта спровадився на життя до Білого Дому на цілий рік, як його прибічник. Недовго перед смертю дістав від президента Трумана медалю за „визначні заслуги".

РАКЕТА ЖЕНЕ 50 МИЛЬ ВГОРУ.

Ґенерал Левин Камбел, опускаючи своє становище начальника військових матеріялів армії, виявив на пресовій конференції, що американська армія має ракету, яка жене просто вгору на 50 миль. Він заповідає, що така ракета прийде на місце теперішньої артилєрії у війні. На його думку, ракета може залетіти легко на віддаль 5,000 миль, отже її придатність просто необмежена, коли до цього ще додати, що нею можна керувати вчасі полету при помочи радару.

Америка запрошує представників О. О. Д. на експеримент з атомовими бомбами

Секретар стейту Бирнс оприлюднив, що президент Труман і він самий погодилися на те, щоб запросити представників Організації Обєднаних Держав на пробу з атомовими бомбами, які мають бути скинені на кораблі в околизі коралевого острова (атолю) по імени Бікіні на Тихому океані в травню 1946 р. Одначе це рішення ще не є остаточне, казав Бирнс і воно підлягає студіям.

ҐЕНЕРАЛ МОРҐАН ОСТАНЕ НАДАЛЬШЕ УПРАВИТЕЛЕМ УНРА В НІМЕЧЧИНІ.

Ґенеральний Директор УНРРА Гереберт Лімен, після відбутої у Вашинґтоні конференції з англійським ґенералом Фредериком Е. Морґаном, привернув йому повні права головного управителя УНРРА в Німеччині. — Морґан в розмові з кореспондентами перед трьома тижнями сказав, що „якась сила пхає жидів з Польщі тікати на Захід". З цього приводу зчинилася всесвітна буча, посипалися домагання резиґнації Морґана, він опирався, аж доки Лімен не завізвав його приїхати в Америку для вияснення. Після вияснення, що він не мав наміру сказати щось злого про жидів, Морґан залишається на своїм становищі.

СОВЄТИ НАКЛАДАЮТЬ ВИСОКЕ МИТО НА ПОСИЛКИ З ДОПОМОГОЮ

Нелсон Франк, співробітник ґазети Ню Йорк Ворлд Телеграм, подає ебемисті інформації про труднощі при висилці пакунків з харчами або вбранням для приватних людей у Совєтах. Він наводить лист громадянина з Совєтів, в якому сказано, що хоч там харчів потрібно, одначе просить американського добродія не висилати нічого, бо совєтський громадянин не може посилки дістати. Френк наводить свідоцтво жидівського допомогового комітету про посилання пакнуків до Совєтів і доводить, що Совєти накладають таке велитенське мито на пакунки, що за пачку до Росії треба заплатити $25, коли такасама пачка до Бельгії, Норвеґії або до Польщі коштує лише $7.20. Він каже, що Совєти накладають 100—150 відсотків мита на пересічні почки, а на деякі накладають аж 400 відсотків мита. Рошен Ріліф Сосаеті твердить, що не може посилати приватних посилок до людей в Совєтах і обмежується лише до передання посилок на російські кораблі, почім розділення допомоги залежить виключно від совєтської влади.

Навіть Рібентроп „зворушився", як розповідали в Норемберґу про націстівські злочинства

Американські кореспонденти, звідомляючи про судовий процес в Норемберґу, в Німеччині, проти націстівської верхівки як воєнних злочинців, вважали тим разом за вказане підкреслити як сензацію те, що був там момент, що „потряс" навіть Йоахімом Рібентропом, бувшим націстівським міністром заграничних справ. Сензація це тому, що досі ніхто з підсудних нічим не зворушувався, так, якби ці злочинсвтва до них не відносились і були видумкою, пропаґандою, а не живою правдою. Підчас розправи, про котру тепер подали кореспонденти, розповідав норвезький аквокат, Ганс Капелен, спокійно й без сліду якоїсь злоби, як його мучили націстівські злочинці. Розповідав, як заложили апарат для тортур на його ноги і зачали так сильно тиснути, що мясо почало відпадати від костей, а німці, що тому приглядались, реготались на всю губу. У тому місці оповідання Рібентроп, що прислухувався тому з великою увагою, відложив від ух слухавку і схилив голову на груди. Та це оповідання було нічим з іншими документами націстівських звірств. Дже-коб Вирбер оф Ліхтенберґ розповідав, як його держали в буді для пса, з псячим нашийником, та як подавали йому їжу в мисчиці для пса.

БУДЕ В БЕРЕЗНІ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ 600,000 СКИТАЛЬЦІВ.

Таке заповів ґен. Джозеф Т. МекНарі у у своїм звіті, предложеним президентови Трумалови. Не зважаючи на патрулі, якими обсаджено границю американської зони в Німеччині, прибуває на ту зону незаконно тижнево яких дві тисячі осіб. Це головно „польські жиди", що хотілиб дістатись у першу черґу до Палестини, або до Злучених Держав, Канади чи Австралії, чи Латинської Америки. Ґенерал каже, що ті, що тепер прибувають, є краще вбрані і відживлені й втікають правдоподібно з страху перед переслідуваннями. Далі ґен. МекНарі каже, що буде 250,000 осіб, яких не буде можна відставити до їхніх країв. І треба комусь ними занятись, чи допустити їх до інших краві. Американська річна квота для скитальців з Середньої Европи, що знаходяться в американській зоні, виносить 13,000 осіб. Німецька квота виносить 26,000 осіб. Ті, що були переслідувані націстівською владою, матимуть першенство, коли діє про їх допущення до Злучених Держав. Найбільше скитальців є з Польщі. Є їх 201,253, а з них яких 124,000 осіб не буде можливо відставити до Польщі. Далі ідуть балтійські народи, з якими є те саме.

КОМІСІЯ ДЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В О.О.Д.

На нарадах Асамблеї Обєднаних Держав у Лондоні вислухано звіту Комітету для соціяльних, гуманітарних і культурних справ, який запропонував установлення Комісії прав людини. Вагу цеї справи підносила між ін, меж і американська делеґатка миссис Елінор Рузвелт.

НАРЕЧЕНІ З ДАЛЕКИХ КРАЇВ.—Американські вояки подружились в часі війни в найдальших закутках світу. Тут маємо на картині наречених і жінок, що походять з далекого Ірану і Вірменії. Є між ними і такі, що походять з Польщі й Росії. Це з тих, що були вивезені Совєтами на Сибір, а потім опинились в Ірані з польською армією,

ТРІҐВА ЛІ, ПРЕДСТАВНИК НОРВЕҐІЇ, БУДЕ ҐЕНЕРАЛЬНИМ СЕКРЕТАРЕМ ОРҐАНІЗАЦІЇ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

Найважнішу посаду в Організації Обєднаних Держав обійме представник одної з найменших европейських держав, бо буде ним Тріґва Лі, міністер заграничних справ Норвеґії. Таке запало одноголосне рішення в Раді Безпеки Обєднаних Держав, а це означає, що так само буде й з голосованням в Асамблеї. Є він робітничим адвокатом, має 50 років. Спеціяліст у робітничих спорах, син теслі, став заграничним міністром в 1941 році й доперва тоді зачав займатись міжнародними проблемами. Як ґенеральний секретар О.О.Д. побиратиме річну платню в сумі $20,000 і таку саму суму ще на дрібні видатки, а теж матиме вільне, умебльоване помешкання. Він нахилявся до творення т. зв. „західного бльоку", що було британською ідеєю, але закинув це, як Совєти заявились проти цього, а Совєти мають тепер безпосередну границю з Норвеґією.

„СОВЄТСЬКИЙ" КАНДИДАТ.

Те, що ґенеральним секретарем О.О.Д. стане Тріґва Лі вважають перемогою Совєтів. Велика Британія була за те, щоби цей уряд припав на представника Канади, яким був Лестер Пірсон, канадійський амбасадор у Вашинґтоні. Злучені Держави теж заявились за цей вибір і він мав запевнену більшість у Раді Безпеки, бо 8 голосів проти евентуальних 4. Та совєтський представник, амбасадор Ґромико, повідомив Стетиніюса, голову американської делеґації до Асамблеї О.Д., що Росія заветує кандидатуру Пірсона, а зате дасть згоду на Тріґву Лі. Тоді представник Злучених Держав відступив від попертя кандидатури представника Канади. Лі став вкінці компромісовим кандидатом. Заважувало тут ще й те, що осідок О.О.Д. буде в Злучених Державах, а тому ґенеральним секретарем повинен бути европеєць. Це т. зв. „ґеоґрафічний" арґумент, який вкінці заважив.

ЗАЧИНАЄ З ДОВІРЯМ.

Не знати, як буде далі, але наразі так є у Франції, що наступник ґенерала де Ґоля, тимчасовий французький президент Фелікс Ґуен, дістав в Національній Асамблеї при голосованню над вотумом довіря 514 голосів проти 51. Кажуть, що Ґуен представив економічне та фінансове положення краю дуже простими і правдивими словами, що робило враження що мається до діла з діловою людиною. Усе обертається тепер у Франції біля економії, інфляції та стабілізації буджету, цін і заробітних платень.

ВСІ НАРОДИ РІВНІ.

Таке буде в новій французькій конституції. Важне це тому, що буде відноситись теж і до кольоній в Африці, чи деінде, та до усіх родів праці, урядів і т. п.

ДІСТАНУТЬ СВОЇ ПОСІЛОСТИ.

Австрійський канцлер, Леопольд Фіґль, заявив американській жидівській орґанізації „Джойнт", що будуть звернені будинки багатій жидівській громаді у Відні, які їй забрано в часі націстівської влади.

В ІНДІЇ ЗАЙДУТЬ ЗМІНИ.

Назрівають великі події в Індії. Щодо цього немає нині уже ніякого сумніву, а найкраще знає про це британський уряд. Виходить, що Британія готова піти на далеко йдучі уступки в справі незалежности Індії, якщо це буде іти повільним, мирним шляхом. Але теж рішена ужити всіх сил, щоби вдержати Індію при Британії, якщоб там вибухла революція під кличем „Забирайтесь з Індії!" А це останнє може дуже легко статись, бо положення в краю дуже напружене. Британія вважає у теперішнім міжнароднім положенню за справу свого престіжу задержати Індію. Супроти совєтського заінтересовання територіями Середнього Сходу. Британія вважає, що втрата Індії означалаб ліквідацію Великої Британії як імперії. Супроти того не диво, коли кажуть, що найближчі місяці будуть „критичними". Таке заповідають. Та ще з тим, що многі глядять на цю велику проблєму дуже песимістично. А нема надії, щоби Британія змінила своє становище, бо уряд Партії Праці займає щодо цього майже таке саме становище як попередній британський уряд-консервативний.

ЩЕ БЮТЬСЯ!

В горах на Филипинах, яких 150 миль від Манілі, столиці краю, є ще далі війна з японцями, як доносять американські кореспонденти. Очевидно, що не на великі розміри. За звіт начальної команди подає, що наслідком одної боротьби з захованими в горах японськими вояками було 72 вибитих японців. Невеличка решта втікла далі в гори. Японці мають тільки пистолі, кріси та машинові кріси. Якби вони не грабили місцеве населення, то не вартувалоб навіть за ними шукати.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3. 1917 authorized July 31. 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з анґлійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ"

В „Ню Йорк Ворлд-Телеґрам" застановляється дописувач над тим, що дехто в американській пресі пише про „американських комуністів". Він каже, що така політична термінольоґія не є добра, бо не відповідає правді. Просто тому, що „таке не істнує". І тому, що „такого ніколи не було".

У звязку з тим автор твердить, що в світі істнують тільки „комуністи". Він ще каже далі, що є тільки один рід комуністів — російський.

Комуніст, кажеться далі, може жити в Америці, чи Китаю. Це правда, так воно є, Але деб він не був, в якому краю не жив би, він служить тільки одному краєви — Росії.

І тільки такий комуніст, що служить тільки Совєтській Росії, а нікому іншому, є в Кремлі добре записаний.

Думаємо, що сказано досить просто й ясно. А на нашу думку теж і правдиво, коли іде про характеристику державної й національної льояльности комуністів. Американці уже поволи зачинають це відчувати, хоч ще далеко, щоб вони могли зрозуміти цілу вагу цього, що це означає. Бо хоч уже є багато ознак, що вказують на небеспеку, яка грозить нашому краєви збоку комуністів, що служать тільки одинокому Кремлеви, то проте ще маємо забагато в Америці таких, що того бачити не хочуть, що граються з огнем.

Недавно писали цілком отверто, яку ролю відгравали комуністи у масових протестах вояків у Німеччині, на Филипинах, чи в Японії. Всюди теж видима комуністична рука і в повіні страйків, що заливають край. Та цього, як видно, ще замало для американців, щоб вони взялися наховстати комуністів. Але тому, що комуністи стриму в нічому не мають, як є наказ з Москви, скоро будемо свідками ще не такої їхньої активности, особливо, як на міжнародному полі Злучені Держави не захочуть Совєтам далі у всьому уступати. Кожний американський спротив Кремлеви на міжнародному полі буде цілком певно для Кремлю новою притокою видавати комуністам в Америці нові прикази робити американському урядови нові „троблі" на домашньому фронті. І буде це тривати так довго, поки вкінці Америці не урветься терпець.

Нам, американським українцям, не треба вияснятись, що є тільки „комуністи", та що немає „українських комуністів". Ми знаємо комуністів надто добре з їх поступовання з Україною і українським народом, бож комуністи в Україні підпорядкували всі інтереси України вже давно Кремлеви.

Немає теж тут між нами і „американсько-українських комуністів"! Себто таких, що служилиб вірно Америці й мали щире серце для справи визволення українського народу й України. Таких теж немає. Є тут тільки комуністи з українського роду, що і тут служать Сталінови. І якби так Сталін напав на Америку, то вони, як моглиб, то певно зраджувалиб її в такий самий спосіб, як зраджували Мануїльські й йому подібні Україну, коли вона по вибуху російської революції проголосила свою самостійність, а вони її пхали під московсько-большевицьку диктатуру.

ДО ПОЕТІВ СВІТА

(„Нова Епоха", 1945, надіслане до „Свободи" американським вояком з Німеччини під американською владою, з проханням трьох українських учених і письменників, В. Шаяна, М. Байдана та К. Крами, щоби цей відклик помістили українські часописи в Злучених Державах і Канаді).

Уявім собі таку подію: на морі пропливає корабель що на нім пірати везуть полонених — рабів немилосердного володаря, захоплених на прибережній землі підчас роботи. Фльота вільної християнської держави оточує пливучу каторгу і потопляє її. Хто з полонених зміг, — той кинувся в море; діди та бабусі, жінки та діти борються з хвилями, благають про поміч. Християнські вояки підбирають їх на баркаси і провадять їх далі від місця катастрофи.

Запитаймо: нащо булоб рятувати безталанних, якби християнські солдати та знову повернули їх до їхньої першої неволі і при тому-ж гаразд знали, що врятованих чекає неминуча смерть? Та краще-ж булоб потопити їх: це булоб милосердніше, ніж продовжувати їм життя, щоб, перед неминучою стратою, якої вони нічим не заслужили, завдавати їм ще й душевних мук.

Є правда на землі. Є милосердя. До людей, в серцях яких живуть правда і милосердя, звернено цей лист. До людей в серцях яких правда й милосердя сіяють найчистішими й найдужчими променями — до поетів світу звернено цей лист, породжений серед страждань безпорадних людей, що перед усіма несвітськими лихами війни, каторжної неволі, постійної многолітної тортури залізом, страхом, нуждою, морозом, голодом, смертю, — виявили одну найбільшу властивість: здатність до терпіння і віру в завіт Всевишнього.

Найбільших страждань і найбільших прикростей зазнали вони в житті, ці люди, народжені і виховані в труді від сонця до сонця.

Вони походять з України, що цілі століття позбавлена держави. Тільки в піснях, печальних і прекрасних, як літургія перед престолом Творця, покривджений народісповідував свої скорбі. Трудився і терпів.

З палаючих сел, позаставлюваних шибеницями, рештки селянського люду були погнані нагайками і кулями СС-ів в імперську каторгу — в Німеччину. Що вони там перетерпіли, тільки небу відоме і їм самим.

Тепер, зоставшись на руїнах тієї каторги, вони сприйняли одну думку: якщо завалилася ця пекольна вязниця, то, виходить, є правда і милосердя і, виходить, ми — такі-ж самі люди, як інші, і маємо право на свободу, на волю думки і вибору між життям і смертю.

Скажіть, поети світу, великого світу земного, людського світу, — чи мають вони право так думати?

Автор цього листа, і сам поет, колишній солдат протифашистського війська, що пролив свою кров на війні, — знає вашу відповідь: мають право!

Так чому-ж цим людям тепер вімовляють у справі називатись людьми, називатись українцями?

Чому тепер німецькі міністри, публично в газетах, — тепер уже психічно, а не фізично, як їхні попередники, — продовжують катувати цих людей, облудно називаючи їх „фашистами"? Ми розуміємо, німці хотіли відобрати в цих людей їхню землю, їхнє сонце, їхнє життя, а тепер вони лютують, що не вдалося цього зробити. Лежить у німців удворі недорізана жертва — і німці її лають і хотять штовхнути на загибіль, бо вона займає місце під тином.

В імя вічних прав людини, яких ніхто не сміє відобрати, поки сонце дарує своє світло, — в імя їх закликаємо поетів і всіх майстрів мистецтва, всіх поетів життя піднести голос на захист українських скитальців, найбільш покривджених у цій війні, скитальців, що з найбільшого горя винесли непохитну думку про неприйнятість усякої диктатури над людьми — і фашистської, і большевицької.

Коли зударяються дві сторони: жорстокий параґраф і доля страждущих людей, то поети завжди стають на оборону людей, а не параґрафу.

Поети завжди були оборонцями покривджених. До них, речників правди і милосердя, звернено цей лист. Подайте голос за людей, що стали крайніми і подвійними жертвами двох диктаторських тоталітаризмів. Від вас залежить їхня доля. Вам дана вища сила духу, щоб сміло промовляти за жертви фатуму та безумної жорстокости.

Скитальці, люди прості серцем, насмілились не підкоритись і тому, і другому. Вони не чинять збройного опору воякам, вони збігаються в Божі храми — там, коло престольного хреста, (наприклад, у Кемптені), старі люди і підлітки ріжуться ножами і вішаються та іншими способами позбавляють себе життя, коли доходить до насильства над ними. Вони сідають на землю і звязуються докупи линвами, щоб їх не могли силою покласти на автомашини поодинці; каліки на повнім ходу потягу кидаються на відкоси і там знаходять смерть, як і ті, що кидаються з авт на брук. Люди кидаються з четвертого і пятого поверху, аби знайти негайну смерть і уникнути повільного вмирання, яке жде їх внаслідок репатріяції. Це роблять люди, які не то що не брали участи в політиці, а навіть точно собі не уявляють, яка ріжниця між окремими сучасними партіями.

Тепер знову зависла загроза над усіма; знову рука зі Сходу простяглася до них. У хвилини, коли пишеться цей лист, назріває повторення тих траґічних подій, тільки тепер уже не в окремих місцях, а всюди і в масових формах. Европейська земля обагриться знову кровою людей, які винесли найбільший тягар війни і які мають тільки одну провину: вони не хотять прийняти ні фашизму, ні большевизму.

Готується подія, перед якою поблідне винищення безневинних дитят у Вифлеємі. Від кого-ж світ довідається про траґічну долю скитальців? Ми знаємо, що найбільш — від Вас, майстрів слова, яке торкає найкращі струни людського серця.

Константин Брама.

Новий світ у старій Африці

У Новій Лізі Націй, тобто в Організації Обєднаних Держав, появилося британське зголошення, щоб їй піддати під опіку деякі кольонії. Згодом почали писати про різні можливости в цих нових кольоніях, як про якийсь Новий Світ. Досі називали в Европі Новим Світом Америку. Мабуть тому, що його відкрили вже і заселили за людської памяти, тобто за памяти тих людей, що зросли в традиціях Европи, Азії й Африки. Поняття Африки було привязане лише до околиць над Середземним морем та до Єгипту, а потім в міру її відкривання це поняття поширювалося. Ще з кінцем 19 століття в европейських школах вчили студентів при науці ґеоґрафії, що Африка знана лише в північній полосі, а решта її ще не розсліджена. Та велика розвідча праця німця Барта і англійця Ливингстона переведена около 1850 року дала змогу французьким подорожникам Лефлерови і Лянфанови вже в 1905 р. пробитися через Сагару і щойно тоді появилися докладні мапи Африки.

В міру відкривання Африки европейські кержави забирали під свою владу поодинокі краї і перед першою світовою війною Африка найшлася вже в цілковитім посіданню чужих держав, за виїмком хіба старинної Етіопії (Абісинії), яка якимсь чудом затримала свою незалежність аж до загарбання її Італією безпосередньо перед другою світовою війною.

Згадуємо ближчі дані про Африку тому, що саме перед кількома днями появилися вісти про плян створення Злучених Держав Африки. Це вперше за памяти теперішнього покоління виринає такий плян. Хто його автором, не сказано. Одначе можна догадуватися, що плян народився у звязку з питанням що зробити з тими людьми, що після другої війни осталися без батьківщини. Тримати їх на втриманню Америки в Европі можна хіба лише якийсь час. Ждати, щоб вони всі вимерли, або ще й помагати їм дістатися „на той світ", це навіть у післявоєнній Европі надто варварське поняття. Заморські краї, такі, як Америка, Північна й Південна, задалекі для масової еміґрації зогляду на кошти перевозу. Крім цього Америка вже занята давніше якимись народами, які її скультивували і завласнили і не раді ділитися своїми надбаннями із новими людьми зі Старого Світу. Отже хтось кинув думку, щоб для отих скитальців віддати на поселення Африку.

Досі знаємо, що Велика Британія зголосилася з переданням під адміністрацію Орґанізації Обєднаних Держав цих африканських посілостей, які вона дістала під опіку („під мандат") по першій світовій війні. Це ті кольонії, що до першої війни належали до Німеччини, а після Версайського миру вона їх втратила. Це Камерун і Тоґо на західнім побережжу, на північ від рівника. Для порівнання треба навести, що ці землі лежать у такій самій ґеоґрафічній віддалі від рівника, як звісна ніґерська республика Ліберія („Лайбірія"), створена Злученими Державами первісно для примі щення американських ніґрів, після їх визволення. На південь від Камеруну лежить Французьке Конґо, а на схід від нього велике бельгійське Конґо, потім давніша так звана Німецька Східна Африка, яка сягає аж до Індійського океану. Коли глянути на мапу Африки, то мимохіть приходить на думку порівнання цих кольоній, разом злучених, з положенням Злучених Держав Північної Америки. Значить: простір цих африканських земель сягає від Індійського океану до Атлянтійського; на полудни вони обмежені державою бурів, на північі великою пустинею Сагарою й різними кольоніями.

Оці то землі хтось хоче зробити завязком Злучених Держав Африки. У міркуваннях, які появилися після проголошення такої думки, говориться, що там можна примістити міліони людського матеріялу, який тепер не має батьківщини. Иде тепер про те, чи ця смуга надається на життя білих людей із уміркованої полоси, бо ця частина Африки положена по обох боках рівника, отже це найгарячіша полоса земного ґльобу.

Про це требаб розпитати знавців. Звісне, що там природа буйна, ща там ліси, ріки, озера, морські побережжа; що там доли й гори аж до 5,000 стіп. Звісно, що в горах холодніше, отже можна поселитися на якійсь висоті, щоб не бути виставленим на тропікальну спеку. Це для пересічних людей з такого підсоння, в якому живе більша половина білих людей.

Та для людей засуджених на смерть, отаких, як утікачі спід большевицького режіму, навіть ця околиця може стати раєм, як що в ній можнаб було хоч найти прожиток і захист від большевицького пекла.

Був час, коли частину цеї околиці, а це довкруги озера Танґаніка, на границі між бельгійським Конґом і давною німецькою Східною Африкою, хотіли віддати на поселення жидів, замісць Палестини. Та жидівські організації відмовилися від цього. Тоді писали, що це надто вбогий край, покритий степами, отже не надається на „цивілізаційну місію".

Тепер відновлюють цей плян, але вже не у звязку з питанням населення жидів, лише у звязку з переселенням мішанини европейських скитальців. Між цими скитальцями, є теж і тисяці українців. Коли це реальний проект і коли для цеї цїли Анґлія зголосила передачу під опіку Обєднаних Держав кольонії Камеруну, то це може бути початком великого діла. Перші піонірі, у погоні за ратунком життя, мусілиб перетерпіти незвичайно важкі труди й невигоди. Але наступні покоління можуть розвинути цей край відповідно до природних багатств і зробити Середущу Африку свіжим Новим Світом, подібно як повстав Новий Світ у Північній Америці.

Тарас Кульчицький.

ВИСЛАНЕЦЬ

3)

IV

Гетьманич Григор уже від кількох днів перебував у Караджі. Перебраний за турецького купця, мешкав на передмісті.

Цілими днями вештався поблизу везирського замку. Хотів бодай здалеку побачити ще раз Балятон-хон. Але завжди надаремне. До замку годі було дістатись через сторожу. На вулицю вона не виходила.

Тимчасом перебігали роздзвонені сонцем дні, кричали радісною ясністю та мовкли тихим сумом у тінях вечорів.

Тоді пахли довкола зрілими овочами сади, полями перегулював вітер і надзвичайно тихо підходив до міста вечір. День поволі топився в далекій сірині безмежного моря.

Високо на горі, у мінареті почав свою вечірню молитву муезин. Голос його вилетів спершу несмілою пташкою, потім дужчав, аж поплив над містом тремтливим співом:

Алла-ґу акбар...
Аллаґу-ґу акбар...
Ло іллоґай іл-лабло..

І тоді на вулиці зявилась вона. Так! Найпевніше вона. Бо хтож міг би ще бути так принадно стрункий, хтож міг би так чарувати своєю величньою ходою?

Лице мала прикрите блакитньою, шовковою паранджою.

Григор скорими кроками попрямував за нею. Був захоплений, хотів би був підбігти до неї, вхопити її в свої дужі обійми та поцілунками висказати свою любов.

Але тямив, що це чужий край, інші звичаї. Проте не стримався і закликав ніжно: „Балятон-хон!"

Вона відвернулась, поглянула на нього крізь заслону та ще скоріше попрямувала у сторону домівки.

Як дуже хотів би був тоді Григор побачив її погляд, заглянути в її чудові очі, які звичай краю приказував їй ховати від людей; як дуже хотів забрати її зі собою ген там, за місто, між зелень, до святині мрій, де сай, розсипаючись шумом, падав з узгірря, сікся водопадом на гладких горбах порогів, парував бризьками.

— ...Аш — гаду анна могамадан расулаллах!... — нісся гомінкий голос муезина над містом.

Григор ждав нетерпеливо оподалік мінарету. Коли вийшла Балятон-хон, попрямував знову за нею. Вона йшла спішно, майже бігла.

Як? Щоб вона не помітила незвичайної позедінки свого зеличника? Як? Щоби не звернула увагу на стрункого, поставного гетьманича?

І в її чистому серці ворухнулась приємним лоскотом несстробована любов, як шепіт листу на світанку.

Бічним входом увійшла до замкового саду. Григор прискочив за нею, вхопив її упів на алеї та відкинувши паранджу обсипав гарячими поцілунками її зашаріле лице.

Дівчина не боронилась. Із диву не знала що робити. Звільнившись від обіймів палкого гетьманича, побігла чимскоріше і щезла в ічкарі.

А Григор стояв мов укопаний у землю. Був вдоволений. Сам не вірив своєму щастю.

Кругом шуміли щепітливим говором стріпіхаті дерева. Вгорі реготався набряклий місяць. А в долині мовкли, перекотившись по гористих гранях верхів, останні слова озану:

...Ло-іллоґа іл-ал-лах-х-х...

V.

Звинно, радісно встало сонце та, обмившись у холодніх росах, роздзвонило гамірний день. На ніжну трепетну зелень посипалось золото промінів.

Вони сиділи на горбку на побережжі за замком і мріяли про далеке, спільне щастя.

— Заберу тебе. Заберу далеко, у свій прекрасний край — говорив мелянхолійно гетьманич — і будемо щасливі довіку. Чиж не тішишся? Чому так сумно глядиш у морську далечінь

— Я думаю про цей похід — говорила Балятон-хон. — Хто знає, чи він удасться? Хто знає, чи ще коли побачу тебе, мій любий?

А перед ними шуміло лискучими бризьками безмежне море і манило у трівожну, непевну, а таку пожадану дорогу.

Тимчасом за містом, де розтаборились козаки, почалась метушня. Військо збиралось до походу. Іржали коні, горіли вогнища і снувалась димом по полях бадьора козацька пісня.

— Готуйтесь до походу! — накликав гетьман, проходжуючись із Герциком по таборі. — Небавом вирушаємо.

— Я чув, Пилипе, що наш висланець повів діло ще краще ніж ми плянували. Що казав тобі вчора везир?

— Ах так, я забув із тобою, Грицю, поділитися своєю радістю. Мій син посватав везирову дочку. Сам везир годиться на все, але по поході. Хоче дочку видати за сина справжнього гетьмана. Це його ще більше зобовязує, більше стягає в нашу справу... і тому саме я тішусь. Бо поправді, клянусь тобі, Грицю, що я не з особистих бажань роблю цей похід, але для всіх. Я вже старий і так не доведеться довго гетьманувати. Але завжди, як задумаюсь самітний, думки про край не дають мені спокою. Привиджується старий гетьман і тоді щось підганяє мене летіти до краю. Хтось підшептує мені, щоб робити діло негайно, бо пізніше сил не найду. Час не стоїть.

Герцик стиснув щиро руку товариша.

— Я теж тішуся — сказав. — Тішуся, що зможу за нього станути ще до бою; тішуся, що твій син зєднає для нас ще одного прихильника на тепер і на пізніше.

Табор уставлявся в ряди. Бадьоро ставало козацтво у похід і усміхалось до непевної дороги. Усіх манила думка про поворот до рідних.

...Мрії, мрії промінні, кого

(Докінчення на стор. 4).

Український Конґресовий Комітет до Земляків в Америці

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ТА УКРАЇНКИ!

Український Конґресовий Комітет Америки вибраний Вами на Другім Конґресі Американських Українців 22. січня 1944 у Філядельфії, постановив скликати Третий Конґрес Американських Українців на пятницю 31. травня та суботу 1. червня 1946 до Вашинґтону, зогляду на поважне положення українського народу в Европі. Йдучи за голосами громадянства Комітет пересунув скликання конґресу аж на кінець травня та рівночасно постарався, щоби зїзд представників американських українців міг відбутися два дні для основного розглянення положення українського народу, розкиненого нині по всьому світу.

Важке положення українського народу наказує нам звернутися зі закликом до Вас, Американські Українці та Українки, напружити всі свої сили та скріпити громадську солідарність, щоби Третий Конґрес Американських Українців став світлою картиною в історії української громади в Америці.

Положення наших братів та сестер в Европі тепер таке важке, як ніколи передтим в історії українського народу. Ціла українська територія дісталася під панування червоної Москви, яка реалізуючи свій плян супроти України, накреслений царями двіста пятьдесять літ тому, прямує виразно до знищення українського народу як окремої нації.

Поставивши перед світом блахман існування окремої Української Соціялістичної Радянської Републики, очолюваної ставленниками та вірними посіпаками Москви, Кремль прямує нині виразно до того, щоби винищити українську націю як окрему політичну одиницю на сході Европи, а перемінити українських людей в тип червоних малоросів, що полушно і вірно як пес будуть бігти за московським возом навіть тоді, коли українська культура буде винищувана, інтеліґенція екстермінована, віра переслідувана, а край економічно експльоатований для розбудови імперії московського народу.

Положення українського народу, спричинене війною, тільки збільшає надії червоного окупанта України ту свою історичну ціль на знищення українського народу осягнути тепер, або ніколи. Україна стратила біля одної четвертини свого населення, стала країною рідко заселеною. А незважаючи на те, московський уряд міліони українців, яких потягнув за собою в часі відвороту червоної армії перед наступом Гітлера, полишив на Сибірі, а їхнє місце в Україні заселює чужинцями з широкої російської імперії.

Рівночасно по відвороті націстів з України, які теж вимордували сотні тисяч населення України,, розпочали червоні росіяни розправу з українським населенням, що лишилося на місцях. Знов сотні тисяч нових вигнанців пішли шляхами в сторону безлядних околиць Сибіру над ледовате Охоцьке море на невільничі роботи, на повільну смерть.

З лютістю безпощадного наїзника кинувся червоний опир на населення Західної України після її насильного прилучення до Советів. Оскільки хто з активних українських патріотів споміж інтеліґенції, селян та робітників не вратував свого життя втечею на захід, впав жертвою збоку аґентів Народного Комісаріяту Внутренних Дел. Тисячі там впали від совєтської кулі, сотні тисяч помандрували поза межі України. Українські економічні та культурні установи, горде надбання десятків літ жертвенної праці двох останних поколінь, перестали існувати. Утворені нові установи призначені червоною владою не на це, щоби сприяти духовому та матеріяльному зростови Західної України, але щоб її обмосковити. Вони стали знаряддям в руках Кремля — відібрати теж найбільше динамічним західним українцям прикмети нації.

З окремою заїлістю кинувся червоний окупант на святощі українського народу на його віру. Вже 16 літ тому зліквідувала Москва Українську Автокефальну Церкву та безпощадно розправилася з тими, що її відновили вчасі теперішної війни. Тепер ціла лють червоного Кремля звернена на знищення Українсько - Католицької Церкви, що в цій частині України стала духовим бастіоном в житті української нації. Нині владики Західної України увязнені; Митрополит Західної України, Високопреосвященний Йосиф, та Преосвященний станиславівський владика Григорій мали закінчити своє життя в тюрмі як мученики, на взір перших християн.

Сотні духовенства розстріляли або вивезли на невільничі роботи. Вірні, тероризовані аґентами ославленої советської поліції, приневолювані нині приймати вороже їм російське православіє. Одним словом на українську землю спав лютий терор окупанта.

Жахливе положення українського народу на рідних землях викинуло поза межі української землі сотні тисяч найкращих синів України, які вважали кращим та кориснішим для української нації виїхати за кордон та вратувати своє життя для праці в користь рідного народу. Вони розкинені нині по всіх країнах Европи; є брак сотень українців на Близькім сході, а навіть в далекій Індії, в Китаю та в Африці. Діти української землі, розпорошені по всій землі, стали предметом діявольських зусиль російського окупанта України, щоби їх дістати в свої руки на знищення. Москва переконана, що її пляни — зліквідування українського народу, як нації, стрінуться з поважними перешкодами, коли сотні тисяч українського активу на всіх ділянках національного життя найдуться поза обсягом його крівавої влади.

Дехто вже впав жертвою совєтських махінацій, а над іншими така загроза ще висить. Одинокими островами вільного українського життя лишилися громади українських людей на вільній землі Вашинґтона, Канади та Полуднево-Американських Републик. Тому на українських еміґрантів за океаном, зокрема на американцях українського роду, в як найстаршої та економічно найсильнішої української збірноти, паде обовязок в цей критичний для українського народу момент забрати голос та перед побідним анґльосаським світом сказати в обороні гноблених братів та сестер вільне слово, вільних громадян Америки. На американських українців паде зокрема обовязок сконцентрувати у цей історичний момент свої сили, закріпити дисципліну, а всі інші справи поставити позаду для добра народу наших батьків, дідів та прадідів.

На американських українцях спочиває історична відповідальність змобілізувати всі свої духові та матеріяльні сили на ратунок загроженого існування української нації. Ми віримо, що український нарід переживе і це лихоліття, як пережив полтавську катастрофу за часів гетьмана Мазепи, одначе жива нація мусить ділати, працювати та кликати всіх на оборну загроженої батьківщини.

Перед нами завдання ще краще заактивізувати політичну та гуманітарну поміч українцям в Европі. Перед нами стоїть мирова конференція, що саме в часі Третого Конґресу Американських Українців розпічне свої праці в Парижі. Перед нами завдання зорґанізувати всі ці творчі сили серед американців українського роду, що моглиб успішно заважити на обороні загроженої української землі й народу. Оце й головні завдання Т р е т о г о Конґресу Американських Українців.

Орґанізаційна схема Третого Конґресу Американських Українців остає та сама, що й попередного, Другого Конґресу у Філядельфії. В Третім Конґресі не будуть репрезентовані ніякі допомогові орґанізації, не будуть репрезентовані ніякі політичні партії, ніякі церкви. Т р е т и й Конґрес Американських Українців буде репрезентувати цілу американсько-українську збірноту, без огляду на партійну чи релігійну приналежність. Він буде Конґресом Українсько-Американських громадян. Такий орґанізаційний уклад конґресу показався досі найпрактичнішим, бо маючи глибоку пошану до справдішних релігійних чи політичних переконань земляків та землячок не залишає у таку важну для України історичну хвилину нікого набоці, а кличе на її ратунок всіх вірних синів та доньок українського народу, як і тих, що з нього походять, а є горожанами тої країни, в якій живемо.

Такий орґанізаційний порядок усуває всякі можливости непорозумінь. Йде нам тепер не про оборону такої чи іншої України, але про оборону України як самостійної нації.

Тому на Третім Конґресі Американських Українців будуть заступлені тільки громади, як клітини українсько-американської збірноти. Запрошені є всі льояльні громадяни Америки, які притримуватися будуть тих ідеольоґічних заложень, що їх нині визнає подавляюча більшість українського народу в Україні та поза Україною сущих, що їх приняли в свою основу оба попередні конґреси американських українців.

Тими ідеальоґічними заложеннями є: 1) Визнати право українського народу на повне і від нікого незалежне державне життя; 2) визнавати засаду, що правною владою над Україною є тільки та влада, що її встановить сам український нарід демократичним шляхом безогляду, яка буде форма державної влади; 3) визнавати право українського народу бути повним господарем української землі та порядкувати духовий та економічний лад країни, згідно з духовими та матеріяльними інтересами української нації. Людей українського походження, що не визнають тих основних засад, і яких більшість українського народу вважає через те тих, що служать окупантови, не можуть бути учасниками Третого Конґресу Американських Українців. 4) Як громадяни вільної країни Вашинґтона, учасники конґресу мають визнавати, що тільки теперішний, демократичний лад Америки дає найкращі можливости життя та розвою для американських українців, тому учасники Третого Конґресу Американських Українців можуть бути тільки ці люди українського походження в Америці, які ці засади визнають. Тому виключені від участи в конґресі є одиниці українського походження тоталітарних поглядів — комуністичних, чи фашиствіських.

Американські українці та українки! Оце перед Вами ясно та виразно виложене положення українського народу та завдання американських українців в сучасний момент. Тому кличемо Вас до масової участи в конґресі. Аплікації до участи в конґресі розіслані вже всім громадам, де є центральні орґанізації та установам, що їх адреси є в посіданню Конґресового Комітету. Не значить це, що інші не є запрошені. Навпаки, зі щирого серця запрошуємо та витатимемо всіх братів та сестер — дітей України, що в люту годину не зрадили її, але тримають несплямлений прапор вільної Української Нації. Котра громада чи установа не дістала аплікації, може по неї голоситися до Українського Конгресового Комітету на адресу: Ukrainian Congress Committee: P. O. B. 721, Church Annex, New York 7, N. Y.

Земляки та Землячки! Готовіться на великий зїзд американських українців в столиці Америки!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Річні збори Обєднаного Комітету.

Дня 11. січня 1946 відбулись в домівці Демократичного Клюбу 59 Ст. Маркс Пл. річні збори Обєднаного Комітету при участи 30 делеґатів. Збори отворив голова комітету адв. Н. Гаврилко, по чім вибрано президію до їх переведення, а це предсідником проф. М. Чубатого, секр. п-ну М. Клячко, заст. предсідника п. М. Малетича. Проф. Чубатий подякував за довіря, почім приступлено до звітів уряду. Голова М. Гаврилко здав загальний звіт устно з праці Обєднаного Комітету за цілий 1945 р. — Докладніший звіт здала секр. М. Демидчук, який відчитала п-і К. Олесницька, тому. що сама секретарка захоріла на горло. В звіті секретарки подала докладно імпрези і взагалі кожну акцію, яку вів Обєднаний Коміет. Точний фінансовий звіт здав касієр П. Кучма. Він перейшов докладно приходи і розходи комітету, як рівнож з його звіту присутні довідались скільки Обєднаний Комітет причинився матеріяльно до помочи українським збігцям в Европі. Загальний рахунковий звіт Обєднаного Комітету за рік 1945 такий: Прихід $7.910.29, остало в касі з попередного року $283.04, разом робить суму $8.193.33. Розходи $7,917.21, остає в касі готівки $267.12. Вислано до Допомогового Комітету $4.511.52, до Конґресового Комітету, $1.456.29, Американського Ч е р в о н о г о Хреста $1.083.05, Вор Фонд $153.

Після звітів головного уряду, членка контрольної комісії Катерина Джорджія ствердила, що всі фінансові книжки як і рахунки мають посвідки і поставила внесок на вотум довіря для уступаючого уряду. Присутні через оплески дали признання цілому урядові за його працю. Проф. Чубатий від себе запримітив, що зогляду на теперішні часи Обєднаний Комітет повинен був більше робити, та коли хто знає докладно громадянське життя в місті Ню Юорку, цей певно здасть собі справу, що це, що Обєднаний комітет зробив в послідним році, в істнуючих обставинах зробив багато.

До нового уряду на 1946 р. ввійшли: голова адв. М. Гаврилко; містоголови: П. Сокальчук і Марія Марусевич; секр. Марія Демидчук; заст. секр. Марія Близнак; касієр П. Кучма; заст. Катерина Пелешок. До контролі ввійшли: М. Малетич, Клявдія Олесницька і Р. Сліпий. Звязковий між українськими і іншими американськими орґанізаціями остався Дмитро Галичин, який цей уряд займає від початків створення Обєднаного Комітету. П. Галичин, хоч не здавав звіту на зборах, та ми всі члени Обєднаного Комітету знаємо, що він вложив багато праці і часу при кожній акції комітету, а особливо, коли йшла праця на американській ділянці, а це А. Ч. Х., Вор Фонд, Ю. С. О. і т. п. Після вибрання нового уряду, цей уряд перепроваджував уже дальше збори, яких послідною точкою був концерт з нагоди Злуки Українських Земель, а який має відбутись 3. лютого в Вашингтон Ірвінґ Гайскул. Після полагодження повищої точки, збори закінчено.

Годиться тут висловити маленьку замітку не лиш на адресу членів Обєднаного Комітету, але всього українського патріотичного громадянства міста Ню Йорку: Коли бажаємо собі, щоб праця Обєднаного Комітету ішла жвавішим ходом; щоб комітет аств сильнішим як був досі, щоб в Обєднанім Комітеті були заступлені всі наші національні товариства, подбаймо про це самі, а не надіймося, що сам комітет виконає це без нашої участи. Коли в Обєднанім Комітеті є записаних 45 товариств, то треба, щоб ті всі тов. брали активну участь, й не лише колись припадково. Треба нам нарешті зрозуміти, що за громадянську працю відповідає ціле громадянство, а не лише одиниці. Бо одиниці без поперття загалу хочби працювали якнайбільше та їх праця ніколи не осягне бажаної цілі.

Марія Демидчук,
секр. Обєднаного Комітету.

ПОШУКУЄМО 286 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

214) Лев Миронюк, Бруклин, Н. Й.	$ 100.00
Попередно проголошено	21,391.85
Разом	$21,491.85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

„Втікачі є тепер американцями"

Втікачі з Европи, зогляду на трагічні умови, що примусили їх тікати, викликують у людей цеї країни співчуття. Але раом з тим, доводиться не раз чути чимало докорів, обвинувачень на їхню адресу, здебільшого основаних на різних чутках та навіть звичайних плітках.

Як маються факти відносно новоприбувших? Тільки безсторонне дослідження справи може виявснити дійсне положення. За таке дослідження взявся спеціяльний Комітет дослідження недавньої іміграції з Европи. Цей Комітет створили в 1944 році пять провідних загально - краєвих організацій, що мають своїм завданням поміч втікачам. З Комітетом співпрацювали поверх двох соток агенцій та комітетів, що займаються справами іміграції, як рівнож допомогою втікачам. Висліди їх досліджень зібрані в недавно виданій брошурі — „Втікачі є тепер Американцями", Видав брошуру Нюйорський Комітет Громадських Справ, під редакцією Мориса Р. Дейві, голови соціологічного відділу Єільського університету. Він є також одним з авторів тої книжки. Співавтором є Самуел Кеніг, інструктор соціології в бруклинському каледжі.

Скільки всього прибуло втікачів до Злучених Держав? Це є перше питання, яке ставиться в брошурі і на яке подається відповідь. Приводяться офіційні числа кількости імігрантів, прибувших з певних европейських країн за час від 1933 до 1944. Всього прибуло 318,235. (В це число не зараховано прибувших з Великої Британії, Ірляндії, Швеції, Португалії та Швайцарії). Зогляду на те, що на 1933 рік, з якого почнається підрахунок, більшість країн ще не були окуповані державами „осі", не можна вважати всіх прибувших — 318,235 — втікачами. Маючи це на увазі, та вважаючи рік 1938 роком, що загально прибуло з Европи до Злучених Держав 243,861 втікачів. Це є на 122,093 менше від загальної кількости імігрантів зі всіх европейських країн, прибувших сюди за час від 1933 до 1944 року, яких рахують на 365,955. І всеж 365,955 імігрантів — це є менше ніж одна пята тої квоти імігрантів, що по істнуючим законам мали право сюди прибути.

В число 243,862 втікачів не зараховано тих, що дістали тимчасову візу; не зараховано також якусь тисячу тих втікачів, що були допущені в 1944 році і поміщені в Форті Онтейріо, біля Освіго, в стейті Ню Йорк. Це є та група, за яку недавно згадував президент Трумен, говорячи про втікачів та можливости їх прибуття сюди. Жидів, зі всіх країн — проти яких націсти вживали найбільшого терору — є 164,095 осіб серед прибувших втікачів за одинадцять років, як подається в брошурі.

Що уявляють з себе ті втікачі? Серед них більше жінок ніж бувало звичайно в попередні десятиліття. Значна кількість має 45 літ, або й більше. Чимало жонатих. Надзвичайно великий відсоток тих, що в Европі були професіоналістами, торговцями, службовцями. В протилежність попередній, старшій іміграції, серед новішої чимало є осіб заможних, а особливо серед тих, що приїхали сюди в тридцятих роках, коли ще була можливість привезти з собою врятовану частину майна.

Згідно з тим, що виявили дослідження, втікачам було тяжче пристосуватися до умов американського життя, ніж імігрантам, які приїздили сюди за нормального, мирного часу. Їх силою вирвано з рідних хат, вони журилися постійно за своїх рідних та приятелів, які залишились в Европі й падали жертвою не тільки пропаганди, але жорстоких переслідувань. Все це перешкаджало їм зразу освоїтися з новими умовами американського життя. Проте більшість виявили рішучість та добру волю і Комітет робить заключення, що назагал вони стараються цілком пристосуватися до американського оточення. З місцевостей приходять донесення, що вони беруть активну участь в місцевих громадах. Величезна більшість заявилася по боці демократії та помагала воєнним зусиллям всіма можливими способами: в збройних частинах, на домашньому фронті та виконуючи різні спеціяльні завдання. Половина тих втікачів вже дістала американське горожанство, інші стараються про те. Небагато таких, що не клопочуться за американським горожанством.

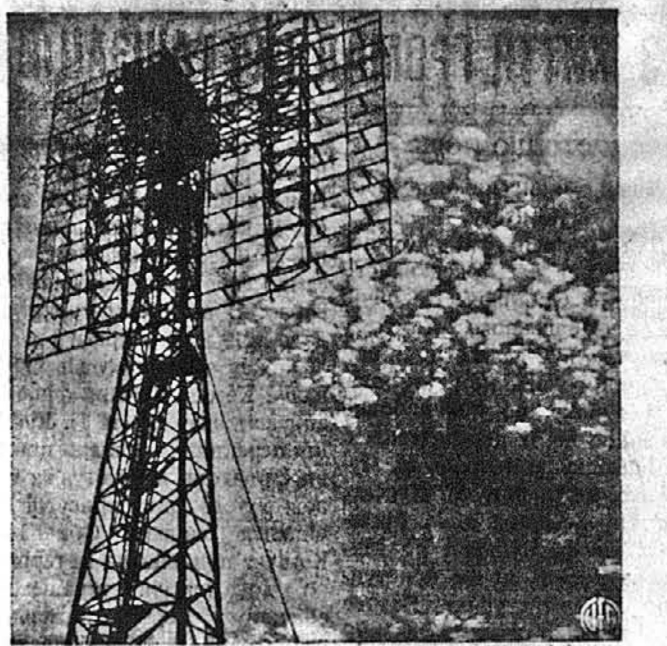
Перед війною в деяких громадах гляділи серед деяких професіоналістів на втікачів недоброзичливо, вважаючи їх конкурентами. Це відношення змінилося в часі війни, коли був великий попит за робітниками. Фактично всі втікачі сьогодня самі себе втримують, хоч не всі виконують таку працю, до якої звикли в Европі.

В брошурі згадується, що бували скарги на те, що деякі з втікачів багатіють зі спекуляції на біржі та на нерухомих маєтках, показуючи свою заможність. Дослідження Комітету виявили, що таких скарг було не багато, що були вони тільки в певних громадах і то дуже перебільшені, що осіб так званого „каваряного товариства" є дуже малий відсоток навіть серед дійсно заможних, які самі складають дуже малу групу серед втікачів.

Зрештою брошура звертає увагу на те, який вплив мали ці новоприбувші на економічне та культурне життя цеї країни. В цьому відношенню їх вплив є значно вищим пропорційно ніж кількість їх самих. Вони розпочали нового роду підприємства, пожвавлювали вже істнуючі, відкривали нові ринки. У виробництві ввели нові способи праці, вклали нові капітали та створили нові можливости заробітку для американців. Зробили помітні вклади у мистецтво, письменство, фільмову продукцію; в ділянці науки внесли нові відкриття, поширюючи межі знання. Виявили надзвичайну здібність пристособлювання. Автори брошури не раз згадують про швидкість, з якою втікачі хочуть стати частиною загалу, частиною одного народу. За короткий час вони пройшли довгий шлях.

„Втікачі є Тепер Американцями" є одною з популярних, основаних на фактах брошур, що їх видає „Комітет Громадських Справ" (Паблик Аферс Комиті") 3Т Рокефеллер Плаза, Ню Йорк 20, Н. Й.

Загальна Рада — ФЛІС

ГОТОВІ ЩЕ РОЗМОВЛЯТИ З МІСЯЦЕМ!—Від давних часів думають над тим, як то скомунікуватись з місяцем, згл. з людьми, що можливо там мешкають. Та тепер ті її зачинають набирати серіозности, як поборені заходами Армії Злучених Держав спроби дали результати. Це перед нами стація в Белмар, Ню Джерзі, звідки роблено контакт при помочі радару.

ВИСЛАНЕЦЬ.

(Докінчення з 2-гої сторони)

не манили ви, кого не кликали жити й кому не обіцювали хвали перемог!...

По сипкому шляху посипався тупіт кінських копит. Ззаду заторохкотіли вози.

Козаки підіхали під везирський замок, де пристала до них турецька підмога та бадьоро пострибали у синь далекого шляху.

... На тарасі замку стояла сумна зажурена дівчина у блакитній паранджі та махала рукою козакові.

А Григор мчав із військом у далечінь. Тривожна думка про Балятон-хон ще більше підганяла його.

Перед ним, за обрієм яснів золотий далекий шлях.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОШУКУВАННЯ

Осип Бартош пошукує свого брата **Луку Лапчака.** Писати: **Бартошів Осип,** I. Ukrainische Flüchtlinger, Lehenerkaserne in Salzburg, Osterreich.

Іван Кухарський пошукує родини: **Михлів Станислав, Левенець Микола і Левенець Андрій,** з села Голешів, пов. Жидачів, Галичина, замешкалих у Ню Йорку. Писати: **Кухарський Іван,** D. P. Camp, Lehener-kaserne, Ignaz-Harrerstr. 13, Salzburg, Austria.

Борович Дмитра і Солецьку Марію з Ярослава, Галичина, пошукує **Борович Осипа.** Писати: **Borowycz Osypa,** D. P. Camp No. 13. 14. Lehenerkaserne, Salzburg, Austria

Володимир Труш, син Михайла, з Нижкович, пов. Перемишль, пошукує **Юлію Барановську.** Перед війною була в Ню Йорку. Зголошення слати: **Trusz Wladymyr,** 1te Ukrainishe Lager No 13, Lehener-kaserne, Barak No. 3/2, Solzburg, Austria.

Ковалишина Василя і Івана, синів Федора, **Ємиця Василя, Ковалишина Андруся,** всі з села Володимирці, повіт Жидачів, воєвідство Станиславів, Галичина, пошукує **Іваник Микола** з тогож села. Писати: **Іваник Микола,** D. P. Camp, Lehener-kaserne, Barak 3, Salzburg, Austria.

Михайло Моцур, що перебуває тепер у польськім таборі, пошукує вуйка **Михайла Мацур,** зі Сянока, воєвідство Львів Зах. Україна. Писати: **Michal Mocur,** Polish Porces, C. M. F. No. 554.

Мирослава Чорномаз (зам. Середюк), дочка Якова і Марії, що мешкали в Шляхтинцях, пов. Тернопіль, Галичина, пошукує брата **Чорномаза Дмитра, замешкалого в Нюарку.** Писати: **Serediuk Myroslawa,** Feldkirch-Tisis, Letrestr. 2, Vorarjberg, Austria.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

Хто знає де є Ілько Пізюрник, з Городенки, має бути десь в околиці Ніягра Фолс, прошу подати адресу, або сам зголоситись до братанця:
WASYL NYKEFORUK,
1666 Ohm Ave., Bronx 61, N. Y.

Йосиф Тимчишин пошукує своїх стриєчних братів **Казимира, Людвика і Францішка Тимчишин** з села Коцюбинці, повіт Копичинці. Мають жити десь коло Винпегу в Канаді. Хто про них знає, або вони самі, хай напише до: 22,-
Mrs. FRANKA DOBROWOLSKA
232 King Street, Herkimer, N. Y.

ПЕТРО ГАРАСИМОВ пошукує своїх родичів: **МИКОЛУ і КАТЕРИНУ ГАРАСИМОВ,** які лишили його малою дитиною ще в 1905, а 1906 році. Походять з села Білобожниця, повіт Чортків, Галичина. Шукає також тіточних братів, синів **Кирила й Марії КУТРИК,** та вуєчного брата **Стефана БОДНАРА,** сина **Павла й Анастазії,** з того самого села. Хто про них знає, або вони самі, хай зголосяться листовно до: 22,-
PETER HARASYMOW
U. S. Marine Hospital, Seattle, Wash.

ТАРЗАН, ч. 1322. Обявлення малпи.

Швидко запитався Тарзан малпи: „Що знаєш про Тарзанів ніж?"

Тарзан негайно довідався, що така річ як людина навчила її викрасти ніж, який був причеплений до його ременя.

Останньої ночі, на доручення цеї самої людини малпа викрала Тарзанові ніж і передала його в руки свого інструктора.

Капітан Крег був здивований. „Що ти робиш? Здається, що ти розмовляєш з малим звірятком".